

Şəkər Aslan Azərbaycanın görkəmli şairi idi. Onu ədəbi mühit həm də dramaturq və jurnalist kimi də tanıyırdı. O, ədəbiyyatda 60-cı illərdə gəlmişdi. Bütün həyatını, demək olar ki, əyalətdə yaşadı, ancaq əyalət həyatı onun ədəbi mühitin ön sırasına çıxmasına mane ola bilmədi.

O dövrün şahidlərindən biri kimi mənim də yaxşı yadımdadır. 60-cıların nəsli ədəbiyyatda yeni bir nəfəsini təmsilçiləri oldular. Onlar insanın mənəvi mühitini hasara alan qadağaları dəyərlili sənətləri ilə dağıda bildilər. Bunun üçün hər bir sənətkarın mənəvi gücü, sarsılmayan enerjisi, ən başlıcası, parlaq istedadı olmalı idi. Şəkər Aslanda da bu istedad var idi. Danılmayan dəyərlili yaradıcılığı ilə istedadı özünü göstərirdi. O, 10 oktyabr 1937-ci ildə Lənkəran rayonunun Boladı kəndində anadan olmuşdu. Yaradıcılığının ilk illərində sürətlə tanındığı üçün Moskvaya, Maksim Qorki adına Ədəbiyyat İnstitutuna göndərilmişdi. O vaxt nəhəng imperiyanın paytaxtında - bu məş-

miş, nəğmələri müğənnilərin dilinin öz-özünə gəlmişdir.

Bu görkəmli şair çox təəssüf ki, həyatdan vaxtsız getdi. 12 iyun 1995-ci ildə, 57 yaşında əbədiyyətə qovuşmuşdur.

Məni Şəkər Aslanla həm şəxsi dostluq münasibətləri, həm də çox ciddi yaradıcılıq əlaqələri bağlayırdı. "Söz" jurnalını təsis edib dövriyyəyə buraxmaq üçün əlimdən gələnləri əsirgəmədim. Onun kitablarının çapına da biganə deyildim.

Sözə yüksək dəyər verən sənətkar ədəbiyyata xidmət edən adamların zəhmətinə müqəddəs iş kimi baxırdı. O yaxşı bilirdi ki, mənim ədəbi mühitlə, şairlərlə sıx əlaqələrim var. Əlbəttə, özü müşahidə edirdi ki, mənim istedadlı şairlərin kitablarının nəşrinə hər cür yardım göstərirəm, köməyi əsirgəmirəm. Əslində, bu mənim mənəvi mühitimin təminatı idi. O cümlədən Şəkər Aslan üçün də imkanlarımı heç vaxt əsirgəməmişəm. Şəkər Aslanın mənim ünvanıma şeir və məktubları var. İndi onun əli ilə yazılmış həmin şeir və məktublar arxivimin ən dəyərlili inciləri sırasında. Onu da qeyd

Şəkərin şair şirinliyi

hur institutda oxumaq hər bir söz adamının ümdə arzusu olsa da, çoxlarına nəsih olmurdu. Amma Şəkər Aslan həmin institutun poeziya fakültəsini uğurla bitirmişdi.

Bu istedadlı şair əvvəlcə Lənkəran mədəniyyət evində əmək fəaliyyətinə başlasa da, sonralar (1964-68-ci illərdə) Lənkəran rayon qəzetində ədəbi işçi kimi fəaliyyətini davam etdirir. Partiya işində də çalışır. 70-92-ci illərdə isə rayon qəzetinin baş redaktoru vəzifəsini daşıyır.

Şəkər Aslan özünün üslubu olan, orijinal yaradıcılıq yolu seçən sənətkar olduğu üçün daha geniş ədəbi tribuna arzusunda idi. Ona görə də 1992-ci ildə bu gün də fəaliyyətini Sevda Əlibəylinin baş redaktorluğu ilə davam etdirən "Söz" jurnalını təsis edir. Görkəmli sənətkarın xalq arasında böyük hörməti və nüfuzu vardı. Ədəbi qiyyətlər onun ətrafında çox həvəslə toplanırdı. 94-95-ci illərdə Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin Lənkəran şöbəsinin sədri olmuşdur.

Onun çox dəyərlili ədəbi və ictimai fəaliyyəti dövlət tərəfindən də yüksək qiymətləndirilmiş, Azərbaycan Respublikası Ali Soveti Rəyasət Heyətinin fəxri fərmanına (1981) və "Şərəf Nişanı" ordeninə layiq görülmüşdür. Onu da qeyd edim ki, Şəkər Aslan gənc yaşlarından yazıb-yaratmağa başlamış, hələ 16 yaşında ikən ilk şeiri mətbuatda çap olunmuşdur. Yaradıcılığı müxtəlif dillərə tərcümə olunmuş, pyesləri Lənkəran Dövlət Dram Teatrında tamaşaşaya qoyulmuşdur. Çoxlu poeziya və publisistika kitablarının müəllifi idi. Şeirlərinə musiqi bəstələnləri

edim ki, yazıçı Fatma Həsənqızı "Acılışirini günlər" sənədli romanında, yazıçı-publisist Sevda Əlibəyli "İlk poliqrafçı alim" publisistik monoqrafiyasında Şəkər Aslanın mənə ünvanladığı mktublar və şeirlər haqqında geniş söhbət açıb.

Ancaq bir faktın üstündən sükutla keçmə bilmirəm. Görkəmli şair-publisist Əli Rza Xələfli və gənc yazar Ceyhun Zallı həyat və fəaliyyətimlə bağlı "Böyük portretin işığı" adlı irihəcmli ədəbi-publisistik əsərlərində Şəkər Aslanla mənim dostluq və yaradıcılıq əlaqələrimdən də ətraflı bəhs ediblər. Həmin kitabda ayrıca başlıq altında - "Şəkər Aslandan bir yarpaq" adlı yazıda müəlliflər bizim əlaqələrimizi təqdir edən yazıları, faktları təkrar etmədən orijinal yanaşma ilə Şəkər Aslanın mənim ədəbi-ictimai fəaliyyətimə münasibətinə işıq tutublar. Müəlliflər yazırlar: "Təbiidir ki, kitab çapı işi nəşirlik sənətinin ən mühüm sahələrindən biridir. Demək, bu sahədə əmək sərf edənlərin zövqü, biliyi mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Əsas odur ki, Şəddat Cəfərovun özü də kitab çapı işinin elmi mahiyyəti, estetik təsiri, bir sözlə, kitab işinin nəzəri əsasları ilə bağlı geniş və əhatəli tədqiqatların müəllifidir. Şəddat müəllim tədqiqatlarını ayrıca kitab halında nəşr etdirib. Bu elmi kitablarda nəşr etdiyi nüsxələrin xüsusiyyətlərini açıq, üz qabıqlarının şəkillərini verir, ölçülərini göstərir. Bütün bunları ona görə yazmalı oluruq ki, şair Şəkər Aslan da Şəddat müəllimin zəngin aləminə kitab çapı işinin fonunda tərənnüm edir". Göründüyü kimi, müəlliflər Şəkər Aslanın dövrünün mənəvi mühitinə cavabdeh olan ziyalı

kimi kitab çapı işinin necə vacib bir sahə olduğunu göstərməyə çalışıblar. Doğrudur, Şəkər Aslan mənim ictimai fəaliyyətimə, nəşirlik işimə təkcə dostum olduğuna görə qiymət vermirdi. O, kitab sənətinin, kitabçılığın xalqın varlığına necə təsir etdiyini yaxşı anlıyırdı. Hər dəfə biz görüşəndə mətbəədə hansı şairlərin kitablarının çapa hazırlandığını soruşur, istedadlı gənclərin kitablarının nəşrinə xüsusilə sevinirdi.

"Böyük portretin işığı" kitabının müəllifləri Şəkər Aslanın kitab nəşri kimi mənə yüksək rəğbətlili münasibətini çox orijinal bir tərzde təhlilə çəkiblər, yüksək qiymətləndiriblər: "20-ci əsrin 60-70-ci illərində və eləcə də müstəqillik dövründə Azərbaycanın kitab çapı mədəniyyətinin yüksəlişinə Şəddat müəllimi təkan verən mütəxəssis kimi görən şair ədəbi qəhrəmanını doğmaları qarşıda adlandırır. Onun sənətində bir sehir, ecəzkarlıq görünür. Axı doğrudan da, gözəl kitabı görəndə hələ məzmunundan xəbərimiz olmasa da, görkəmi xüsusi duyğularla seyr edirik. Poetik publisistikanın ifadə tərzində Şəkər Aslan istedadına uyğun bir ustalılıqla ədəbi qəhrəmanını sanki istehsalatın özündə təqdim edir. Ədəbi qəhrəmanın fonunda görülmüş kitabları, həm də maraqlı, mənalı, nəfis kitabları xalqın həyatında bir yüksəliş adlandırır. Bu yüksəliş yaradandan isə kimliyi elə ilk misralardanca oxucuda maraq doğurur:

**Qardaş, nə sehirli bir sənətin var:
Kitab çap eləmək müqəddəs işdir!
Maraqlı, mənalı, nəfis kitablar
Xalqın həyatında bir yüksəlişdir.**

Şeir o qədər həssaslıq, məlum sahəyə maraqlıdır bir ovqatla yazılıb ki, istəməz mühit gözümüzün önündə canlanır. Hər hansı bir yenilik asanlıqla başa gəlir. Müqavimətlər çıxır ortaya. Yeniliyi qəbul etməyənlər istəməz köhnə iş üsulundan əl çəkə bilmirlər. Amma, mühitə, istehsalatın gərgin aləminə zəkasının gücü ilə işıq salanlar, inandıqları yoldan dönmürlər. Hətta bu yol nə qədər

kitabını vərəqləyirəm. Kitaba görkəmli yazıçı-publisist, "Söz" jurnalının nəşrinin uğurla davam etdirən Sevda Əlibəyli dəyərlili bir "Ön söz" yazıb. O, həm də bu kitabın tərtibçisidir. Sevda Əlibəyli həmin "Ön söz"ündə qeyd edir ki, söz xiridarı, söz sərrafı olan Şəkər Aslan söz bolluğuna, sözün ucuzlaşmasına dözə bilmirdi. Və Şəkər Aslanın öz təbiətini açan sözlərini düşüncələrinə dayaq tutur. Şəkər Aslan yazır: "Qələm! Kimin əlinə silaha dönmürsə işləməməlidir. Qoy qələmin söz adlı güllələri hədəfə düz düşsün. Bazar iqtisadiyyatının hökm sürdüyü indiki çətin şəraitdə ən çox sıxılan, ələcsiz vəziyyətdə qalan, öz xiridarını gec tapan və ya heç tapa bilməyən söz adlı sərvətdir. Bazarın sözü çoxdur, sözün isə bazarı yoxdur. Söz ucuz olanda bahalıq olar!". Bəli, Şəkər belə Şəkər idi. Qələm dostların haqqında çox yazıblar. Elə Şəkər də çox yazıb. Lap yazdığı az olsa belə, çoxlara vəzirdir. Şəkər Aslanın özünü başdan-başa adına yaraşan bir insan, şair kimi yaddaşında bütöv görürəm. O, insan kimi mülayim, gözəl xasiyyəti ilə şəkərlili təsdiq edirdi. Hətta belə bir misrası da var idi: "Şəkərm, bir şəkər balanizam mən". Sevda Əlibəyli doğru edib ki, həmin misrarı kitaba yazdığı "Ön söz"ə başlıq kimi götürüb. Eyni zamanda Şəkər Aslan yaradıcılıq cəsarəti ilə də fərqlənirdi. Sözün əslini kimi yaddaşımızda yerini hifz edir. "Payıma düşən ömür"dən:

**Deyərlər gah quzu, gah da ki, şirəm.
Tale yollarına necə nur düşüb?
Mən özüm-özümə fikirləşirəm:
Gör mənim payıma nə ömür düşüb?**

**Gah sevinc dadıram, gah qəm yeyirəm,
İllərin karvanı nə tez ötüşüb?
Tez-tez nəfəs dərib hərdən deyirəm:
Gör mənim payıma nə ömür düşüb?**

Bu şeir başdan-başa təzadlar üzərində qurulub. Quzu və şir, sevinc dadmaq-qəm yemək, gah bir damla suya həsrət qalmaq, gah da gur sellərə sinə gərmək, gah nifrət etmək, gah zövq almaq... bütün bu təzadlar həm də onun ömrünün rəngləridir. Şəkər Aslan məhz belə təzadlı bir zamanda, çarpışan duyğuların arasında böyümüş, boy atmışdı. Onun şair ömrü ona görə dəyərlili ki, o, həyatın bütün rənglərini görə bilirdi. Ən başlıcası, bu rəngləri böyük sevgi ilə yazıya, sözə gətirirdi. Onun poeziyası bu gün də könülləri ona görə oxşayır ki, gözləri yormur, düşüncələri bezdirmir. Çünki onun böyük həyat sevgisi vardı. Həyatı sevmə adamlar həm də onu sevdirməkdən məmnunluq duyur, zövq alırlar.

**Gah damla tapmadım, gah gəldi gur sel,
Ürək səadətlə azmi öpüşüb?
Şahiddir bu torpaq, bu oba, bu el,
Ki, mənim payıma nə ömür düşüb.**

**Gah nifrət edirəm, gah zövq alıram,
Ürəyim gah susub, gah da döyüşüb:
Taleyim mən səndən razı qalıram
Yaxşı ki, payıma bu ömür düşüb!**

Bu şeiri müəllif 13 fevral, 1991-ci ildə yazıb, ölümündən 4 il əvvəl, yəni 53 yaşında. Bu yaş insan həyatının ən dolğun, barlı-bəhərli çağdır. Ancaq şeiri oxuyanda görürsən ki, sanki müəllif həyatla vidalaşmağa hazırlaşır. Yaşadığı ömürə dəyər verir. Ən başlıcası, həyatının necə keçdiyini, nə qədər qəmli, sevincli, kədərli bir ömür yaşasa da, məmnunluq duyğularını da gizlətmir.

Düşünürəm ki, Şəkər Aslan kimi şairləri asanlıqla unutmamaq olmaz. Onların zəngin yaradıcılığı müstəqil Azərbaycanımızı qurub-yaradan, ucaldan yeni nəsillərin ruhları üçün ölməyən mənəvi qidadır. Şəkər Aslanın bütün yaradıcılığı zəngin bir aləmdir.

Həm də onu da deyirəm ki, Şəkər Aslan dəyərlili sözü, sənəti ilə bizimlə birgə yaşayır, nəfəs alır, dünyamızın gözəlləşməsinə xidmət edir.

**Şəddat C f rovt
11.11.2021**

dumana, çənə bürünsə də, bu yolda nə qədər süni maneələr yaradılsa da, yenilik gətirənin inamını sarsıda, inadını qıra bilmirlər". Həmin bir bənd şeiri müəlliflər yazıya təsadüfi gətirməyiblər. Həmin o bircə bəndin özündə də müəlliflər Şəkər Aslanın kitaba münasibətinə yüksək dəyər veriblər.

Əslində Şəkər Aslan özü kitab adamı idi. O, zəngin bir ziyalı aləminə malik idi. Ona görə də kitab çapı işini xalqın həyatında yüksəliş adlandırır. Kitab çapı işinə müqəddəs bir əməl kimi baxırdı.

İndi Şəkər Aslanın həm öz sağlığında nəşr olunan kitablarına baxıram, həm də ölümündən sonra nəşr olunmuş "Payıma düşən ömür" (2012) şeirlər və poemalar